

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*

THE SUPER LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS
SCHOOL UNDER BANGKOK METROPOLITAN

วีณา ช่างโชติ

Weena Chuangchot

ศิริพงษ์ เศวตภายน

Siripong Saophayon

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ประเทศไทย.

Ramkhamheang University, Thailand.

E-mail: Noona3nok@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งและวิทยฐานะ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 370 คน จากประชากรทั้งหมด 13,597 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การส่งเสริมให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง การเป็นแบบอย่างในการนำตนเอง การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีการรับรู้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง

* Received: 29 January 2024; Revised: 4 December 2024; Accepted: 11 December 2024

และการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ครูที่มีตำแหน่งและวิทยฐานะแตกต่างกัน มีการรับรู้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ, ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

Abstract

The purposes of this research to: (1) to study The super leadership of school administrators school under Bangkok metropolitan (2) to compare super leadership of school administrators according to the perception of the teachers in school under Bangkok metropolitan, based on level of education, work experience, and academic position. This research is a survey research. The samples group used in this research consisted of 370 school teachers under Bangkok metropolitan from a total population of 13,597 people by using Multi-stage Sampling. Data were collected by questionnaires. Statistics used to The statistics used in the research were mean, standard deviation, t-test, and One-way Analysis of Variance.

The findings reveal that: 1) The perception of the teachers on The super leadership of school administrators school under Bangkok metropolitan, both overall and each aspect, was at a high level. 2) The perception of the teachers, with different degrees, on the super leadership of school administrators school under Bangkok metropolitan, overall differed statistically significant at the .05 level. when considering each aspect, in terms creating self-leadership, being a model of self-leadership, supporting and reinforcement and building a culture of self-leadership differed statistically significant at the .05 level. And in other aspect were not difference. 3) The overall perception of the teachers, at different work experience, on the super leadership of school administrators school under Bangkok metropolitan both overall had no difference and when considering each aspect, in terms setting goal and vision and facilitation to make self-leadership differed statistically significant at the .05 level and

4)The overall perception of the teachers, with different academic position, on the super leadership of school administrators in school under Bangkok metropolitan, overall and in each aspect were not difference.

Keywords: The super Leadership, school administrators school under Bangkok metropolitan

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกยุคปัจจุบัน ทำให้การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันระดับโลก ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาไทยในปัจจุบันต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนากำลังคน โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนและแก้ไขปัญหา ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในการใช้อำนาจและภาวะผู้นำเพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรร่วมมือกันทำงานด้วยความกระตือรือร้นและความสามัคคี นำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จ (จร สุนทรายุทธ, 2556)

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ เป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่มุ่งส่งเสริมให้บุคลากรสามารถนำตนเองได้ ผู้นำจะทำหน้าที่เป็นผู้สอนและที่ปรึกษา สร้างแนวคิดเชิงเหตุผลและความคิดเชิงบวกแก่บุคลากร ดาวรุ่งวรรณ ถวิลการ เสนอว่ากระบวนการสร้างผู้นำตนเองประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้นำตนเอง การเป็นต้นแบบ การกระตุ้นให้ตั้งเป้าหมาย การสร้างทัศนคติเชิงบวก การอำนวยความสะดวก การสร้างทีมงาน และการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กร (ดาวรุ่งวรรณ ถวิลการ, 2558)

การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้วยภาวะผู้นำเหนือผู้นำ มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างพลังและศักยภาพของบุคลากร ส่งผลให้สถานศึกษาพัฒนาประสิทธิภาพได้อย่างยั่งยืน ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัด 437 แห่ง กระจายอยู่ใน 50 สำนักงานเขต มีเป้าหมายพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ก้าวสู่ความเป็นผู้นำในประชาคมอาเซียน อย่างไรก็ตาม ผลการทดสอบ O-NET ปีการศึกษา 2565 แสดงให้เห็นว่าระดับมัธยมศึกษาต้องการการพัฒนา เนื่องจากคะแนนเฉลี่ยในทุกวิชายังต่ำกว่าระดับประเทศ ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ ปัญหานี้อาจเกิดจากความแตกต่างในธรรมชาติของวิชาและความยากง่ายของเนื้อหา รวมถึงปัจจัยด้านผู้เรียน แต่ที่สำคัญ

การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทต่อปัญหานี้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะการขาดภาวะผู้นำที่จำเป็น เช่น การสนับสนุนบุคลากรให้เป็นผู้ดำเนินงาน การตั้งเป้าหมายร่วมกัน และการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2566)

จากความเป็นมาและความสำคัญที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ ถ้าได้พัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ให้กับผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครอย่างเป็นระบบ โดยการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ที่สามารถใช้พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรมแล้ว จะช่วยให้สถานศึกษาดำเนินกิจกรรมสนองตอบนโยบายการพัฒนาการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานด้านการบริหารสถานศึกษา และพัฒนาศักยภาพบุคลากรในสถานศึกษาให้บรรลุสัมฤทธิ์ผลกับนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และตำแหน่งและวิทยฐานะ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 13,597 คน จากจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด 437 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 370 คน โดยใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน(Multi-stage Sampling)
2. การสร้างเครื่องมือและการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ สร้างแบบสอบถามการรับรู้ของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จากแนวคิด ทฤษฎี

ของแมนซ์และซิมส์ (Manz, C. C., & Sims, H. P, 1991) หาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ นำค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruency: IOC) พิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.8-1.0 และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.970

3. กระบวนการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามไปมอบให้กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยส่งแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถามระหว่างวันที่ 18 สิงหาคม-30 กันยายน 2566 รวบรวมข้อมูลที่ได้รับคืน คิดเป็นร้อยละ 96.70 ไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เปรียบเทียบการรับรู้ของครู จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้ t-test ประสพการณ์ในการปฏิบัติงานและตำแหน่งและวิทยฐานะ โดยใช้ One Way Analysis of Variance และทำการทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีของ Scheffe's post hoc comparison

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปครูผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 66.5 มีประสบการณ์การทำงาน 10-20 ปี จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3 มีวิทยฐานะครูชำนาญการ (ครู คศ.2) จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 รองลงมาไม่มีวิทยฐานะ (ครู) จำนวนกลุ่มละ 120 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5 และครูชำนาญการพิเศษ (ครู คศ.3) ขึ้นไป จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการรับรู้ของครู		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1 การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง	3.93	0.86	มาก

2	การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง	3.92	0.91	มาก
3	การกระตุ้นให้ผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง	4.06	0.87	มาก
4	การสร้างรูปแบบความคิดทางบวก	4.08	0.86	มาก
5	การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง	4.04	0.90	มาก
6	การสนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน	4.10	0.89	มาก
7	การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง	4.14	0.88	มาก
เฉลี่ยรวม		4.04	0.79	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง ($\bar{X} = 4.14$) การสนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน ($\bar{X} = 4.10$) การสร้างรูปแบบความคิดทางบวก ($\bar{X} = 4.08$) การกระตุ้นให้ผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.06$) การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง ($\bar{X} = 4.04$) การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ($\bar{X} = 3.93$) และการแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ($\bar{X} = 3.92$)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ	ระดับการศึกษา					
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1 การส่งเสริมให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง	3.82	0.87	4.15	0.80	-3.516*	.016
2 การเป็นแบบอย่างในการนำตนเอง	3.81	0.93	4.14	0.82	-3.424*	.021
3 การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง	3.98	0.88	4.21	0.81	-2.438	.155
4 การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก	4.00	0.88	4.22	0.80	-2.215	.193

5	การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง	3.94	0.94	4.20	0.80	-2.726*	.014
6	การสนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน	4.02	0.91	4.27	0.81	-2.558	.211
7	การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง	4.07	0.90	4.28	0.79	-2.276*	.043
รวม		3.95	0.81	4.21	0.72	-3.086*	0.025

*P < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การส่งเสริมให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง การเป็นแบบอย่างในการนำตนเอง การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ	ประสบการณ์ในการทำงาน						F	p
	น้อยกว่า 10 ปี		ระหว่าง 10-20 ปี		มากกว่า 20 ปีขึ้นไป			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1 การส่งเสริมให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง	3.89	0.92	3.92	0.82	4.02	0.84	0.57	0.565
2 การเป็นแบบอย่างในการนำตนเอง	3.93	1.02	3.84	0.83	4.06	0.83	1.51	0.220
3 การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง	4.01	0.93	3.98	0.83	4.26	0.79	3.17*	0.043
4 การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก	4.08	0.89	3.99	0.85	4.21	0.80	1.82	0.163

จากตารางที่ 4 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในสถานศึกษาระหว่าง10-20 ปี กับครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปี ขึ้นไป มีการรับรู้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ด้านการกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปีขึ้นไป มีการรับรู้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ แตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในสถานศึกษาระหว่าง10-20 ปี ส่วนรายคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง

ขนาดโรงเรียน	น้อยกว่า	ระหว่าง	มากกว่า 20 ปี	
	10 ปี	10-20 ปี	ขึ้นไป	
	\bar{X}	4.00	3.93	4.25
น้อยกว่า 10 ปีระหว่าง	4.00			
10-20 ปี	3.93		*	
มากกว่า 20 ปี ขึ้นไป	4.25			

จากตารางที่ 5 พบว่าครูที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานในสถานศึกษาระหว่าง10-20 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปี ขึ้นไป มีการรับรู้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปีขึ้นไป มีการรับรู้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ แตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาระหว่าง10-20 ปี ส่วนรายคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ตำแหน่งและวิทยฐานะ โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ	ตำแหน่งและวิทยฐานะ						F	p
	ไม่มีวิทยฐานะ		ครูชำนาญการ		ครูชำนาญการพิเศษ			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1 การส่งเสริมให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง	3.92	0.87	3.91	0.87	4.00	0.84	0.322	0.725
2 การเป็นแบบอย่างในการนำตนเอง	3.90	0.86	3.89	0.90	4.00	0.80	0.394	0.675
3 การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง	4.02	0.91	4.03	0.87	4.16	0.79	0.832	0.436
4 การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก	4.08	0.88	4.03	0.88	4.15	0.79	0.594	0.553
5 การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง	3.99	0.96	3.97	0.93	4.19	0.73	1.841	0.160
6 การสนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน	4.06	0.94	4.06	0.89	4.24	0.78	1.248	0.288
7 การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง	4.04	0.95	4.17	0.85	4.22	0.79	1.163	0.314
รวม	4.00	0.84	4.01	0.79	4.14	0.71	0.895	0.409

จากตารางที่ 6 พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีตำแหน่งและวิทยฐานะที่แตกต่างกัน มีการรับรู้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครรับรู้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับสูง ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ปัจจัยที่สนับสนุนการรับรู้ในระดับนี้ได้แก่ การที่ผู้บริหารส่งเสริมภาวะผู้นำในบุคลากรผ่านการมอบหมายงานที่ท้าทาย การเปิดโอกาสให้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และการกระตุ้นให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทิศทางที่เหมาะสม แนวทางดังกล่าวช่วยขับเคลื่อนเป้าหมายของบุคลากรและสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการรับรู้ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของเทพรัตน์ ศรีคราม ที่ศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 32 เขต ซึ่งพบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก (เทพรัตน์ ศรีคราม, 2562) เช่นเดียวกับงานวิจัยของธิดารัตน์ เอี่ยมเชี่ยม ที่ศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2 (ธิดารัตน์ เอี่ยมเชี่ยม, 2564) รวมถึงสิริวรรณ กองธรรม ที่ศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยทั้งสองงานวิจัยให้ผลในลักษณะเดียวกันว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารอยู่ในระดับสูง ทั้งในภาพรวมและรายด้าน (สิริวรรณ กองธรรม, 2564)

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ตำแหน่งและวิทยฐานะ ดังนี้

2.1 ครูในสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความแตกต่างชัดเจนในด้านการส่งเสริมให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง การเป็นแบบอย่างในการนำตนเอง การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง และการสร้างวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง ปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อความแตกต่างนี้คือโอกาสในการฝึกอบรมและพัฒนาที่ไม่เท่าเทียม ครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามักได้รับโอกาสที่ดีกว่า ส่งผลให้เกิดการรับรู้ภาวะผู้นำแตกต่างกัน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนลธวัช ยุทธวงศ์ ซึ่งพบว่า ครูในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารทั้งในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน (นลธวัช ยุทธวงศ์, 2564) เช่นเดียวกับงานวิจัยของพวงเพ็ญ เขียวเสนและคณะ ที่พบว่า ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 มีการรับรู้ภาวะผู้นำแตกต่างกันในลักษณะเดียวกัน ข้อค้นพบนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการสร้างโอกาสพัฒนาที่เท่าเทียม เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำและศักยภาพในการทำงานของครูในทุกระดับการศึกษา. (พวงเพ็ญ เขียวเสนและคณะ, 2562)

2.2 ครูในสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีการรับรู้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง และการอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำตนเอง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจเกิดจากความแตกต่างด้านประสบการณ์การทำงาน ครูที่มีอายุมากและมีประสบการณ์สูงอาจมีมุมมองที่หลากหลายต่อการบริหารของผู้บริหาร การศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริวรรณ กองธรรม ที่พบว่า ครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีการรับรู้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แม้จะมีความแตกต่างด้านประสบการณ์การทำงาน (สิริวรรณ กองธรรม, 2564) เช่นเดียวกับงานวิจัยของสายใจ ชูฤทธิ์ ซึ่งศึกษาการรับรู้ของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้านเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ข้อค้นพบเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ประสบการณ์การทำงานอาจมีผลต่อการรับรู้ในบางด้านของภาวะผู้นำ แต่ไม่ได้ส่งผลต่อภาพรวม ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารที่สร้างความไว้วางใจและความเป็นผู้นำที่ตอบสนองต่อทุกกลุ่มบุคลากรอย่างเหมาะสม (สายใจ ชูฤทธิ์, 2561).

2.3 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีการรับรู้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม เมื่อตรวจสอบในรายด้านพบว่า ด้านการกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง และด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สาเหตุอาจเกิดจากความแตกต่างในประสบการณ์การทำงาน ครูที่มีอายุมากกว่ามักมีประสบการณ์มากกว่า ทำให้มีระดับการรับรู้ต่อผู้บริหารไม่เท่ากัน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริวรรณ กองธรรม พบว่า ครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีการรับรู้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน (สิริวรรณ กองธรรม, 2564) เช่นเดียวกับสายใจ ชูฤทธิ์ ที่พบว่า การรับรู้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ ข้อค้นพบนี้ สะท้อนให้เห็นว่า แม้ประสบการณ์การทำงานของครู อาจส่งผลต่อการรับรู้ในบางด้าน แต่ไม่ได้ส่งผลต่อภาพรวมของการรับรู้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา (สายใจ ชูฤทธิ์, 2561)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สรุปได้ว่า

1. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และตำแหน่งและวิทยฐานะ พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีการรับรู้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีตำแหน่งและวิทยฐานะที่ต่างกัน มีการรับรู้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยด้านการแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการทำงาน ประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างที่ดี ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน

2. จากการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ เป็นพฤติกรรมของที่แสดงถึงการส่งเสริมให้บุคลากรได้ค้นพบความสามารถของตนเอง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทาง ในการพัฒนาปรับปรุงและเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมในบริบทที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพต่อไป

2. ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเหนือผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีความเหมาะสมกับสภาพการศึกษาและบริบทในปัจจุบัน

3. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดอื่น เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำและการบริหารการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นไป

เอกสารอ้างอิง

- ดาวรรุวรรณ ถวิลการ. (2558). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนักศึกษา สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. ใน *วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เทพรัตน์ ศรีคราม. (2562). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 32. ใน *วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา*, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ธร สุนทรายุทธ. (2556). *พฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กร : จริตและจริยธรรมองค์กรภาครัฐและ เอกชน*. กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์.
- ธิดารัตน์ เอี่ยมเชี่ยม. (2564). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์*, 14(1), 102-110.
- นลธวัช ยุทธวงศ์. (2564). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัด กำแพงเพชร. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 7(7), 149-164.
- พวงเพ็ญ เขียวเสนและคณะ. (2562). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์*, 11(2), 72-80.
- สายใจ ชูฤทธิ์. (2561). การศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. ใน *การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหา บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2566). *แผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2566*. เรียกใช้เมื่อ 25 มีนาคม 2566 จาก <https://webportal.bangkok.go.th> th.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สิริวรรณ กองธรรม. (2564). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 2. *วารสาร Roi Kaensarn Academi*, 6(1), 41-54.
- Manz, C. C., & Sims, H. P. (1991). *The new super-leadership order to lead themselves*. Sanfrancisco: Berreit-Koehler.